

Prof. dr hab. Marek Wasilewski

Recenzja w przewodzie o nadanie stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki pani mgr. Małgorzaty Myślińskiej

Analiza dorobku artystycznego i pedagogicznego

Małgorzata Myślińska urodziła się w 1988 roku w Gostyniu, jest absolwentką Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu oraz Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu. W latach 2012-2013 brała udział w Erasmus Programme, Universitatea de Arta și Design, Kluż Napoka, Rumunia a w latach 2014-2015 Erasmus Programme, na Wydziale Historii i Filozofii Universitatea Babeş-Bolyai, Kluż Napoka w Rumunii. W roku 2014 uzyskała dyplom magisterski w pracowni dr hab. Dominika Lejmana a w roku 2015 licencjat z filozofii pod kierunkiem prof. dr hab. Romana Kubickiego. Doktorat realizuje w ramach studiów doktoranckich na Wydziale malarstwa i Rysunku uniwersytetu artystycznego im. Magdaleny Abakanowicz w Poznaniu. W roku 2014 była finalistką Konkursu im. Marii Dokowicz – Najlepsze Dyplomy, uzyskała Wyróżnienie w Przeglądzie Młodej Sztuki: Świeża Krew, 2014 –. Była także finalistką konkursu Artystyczna Podróż Hestii. Otrzymała Stypendium artystyczne Miasta Poznania dla Młodych Twórców. W roku 2015 była laureatką Ogólnopolskiego Przeglądu Malarstwa Młodych Promocje 2015 – II nagroda, Legnica oraz została laureatką konkursu Nowy Obraz / Nowe Spojrzenie – II nagroda, Poznań. Brała udział w rezydencjach artystycznych Rekonstrukcje pamięci, Centrum Sztuki Współczesnej OSTRALE, Drezno, Niemcy w 2016 r. oraz Zakład fotograficzny, Centrum Kultury ZAMEK, Poznań w 2018r.

Małgorzata Myślińska od roku 2014 aktywnie uczestniczy w wystawach w Polsce i za granicą. W roku 2014 brała udział w Konkurs im. Marii Dokowicz – Najlepsze

Dyplomy, Polska Przegląd Młodej Sztuki: Świeża Krew Polska □ Artystyczna Podróż Hestii w Warszawie. W roku 2015 Ogólnopolski Przegląd Malarstwa Młodych Promotions 2015, Miejska Galeria, Legnica, Polska □ Multi Art Festival, Muzeum Regionalne Kalisza, Kalisz, Polska □ Nowy Obraz / Nowe Spojrzenie, Galeria Aula, Poznań, Polska / BWA Gorzów Wlkp., Gorzów Wlkp. W roku 2016 The Next Day, Assembly Gallery, Poznań, Mediations Biennale: Fundamental, Poznań, Ostrale: error X, Międzynarodowa Wystawa Sztuki Współczesnej, Drezno, Bardzo stare obrazy, Duży Pokój, Warszawa, Tymczasowa Strefa Autonomiczna, MONA Inner Spaces, Poznań, Poland Kto zacznie mówić o sztuce stawia piwo, Nowe Miejsce, Warszawa. W roku 2017 Haunts, Duża Scena, Collegium Martineum, Poznań, Polska The Next Day II, Assembly Gallery, Berlin, Niemcy Ostrale Biennale: re_form, Międzynarodowa Wystawa Sztuki Współczesnej, Drezno, Dziewczyństwo, Scena Robocza, Poznań, Usługi fotograficzne, Oficyna, Poznań. W roku 2018 16 Przegląd Sztuki Survival: Kapitał, Pałac Wallenburg-Pachalnych, Wrocław, Międzynarodowy Festiwal Sztuk Wizualnych w Vallettcie, Spazju Kreattiv, Valletta, Malta, Dworki i Pałace, Centrum Kultury ZAMEK, Poznań, Polska W roku 2019 Helikopter w ogniu, BWA Drewniania, Świdnik, Polski Pawilon Tropikalny, Supermarket 2019, Sztokholm, Szwecja / Próżnia, Szczecin, Polska / Wykwit, Wrocław, Polska. W roku 2020 Gęsia skórka / Woda jest Tobą, Generator Malta, Malta Festival, Poznań.

Kandydatka w latach 2016-2018 odbyła praktykę dydaktyczną w pracowni prof. Lejmana. W latach 2016-17 współtworzyła koncepcję oraz współorganizowała wystawy „Haunts” (wraz z Katarzyną Kucharską oraz Andrzejem Marcem) we współpracy z Biurem Promocji UAP, wystawa odbywała się w ramach projektu „Remake”, dofinansowanego przez Wydział Kultury m. Poznania, Miejskie Galerie UAP, Duża Scena, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Collegium Historicum,

Poznań, Polska. W tym samym czasie współprowadziła razem z Mateuszem Piestrakiem Galerię Rotunda na Uniwersytecie Artystycznym w Poznaniu. Zorganizowała kilkanaście wystaw w ramach programu OPEN CALL, skierowanego do doktorantów. Magdalena Myślińska ma na swoim koncie także wystąpienia publiczne w postaci wykładów i prelekcji: 2015 – Wykład gościnny pt. „Kurz w dobie okularników”, Academia Electronica, Uniwersytet Jagielloński, Kraków. 2016 – Prelekcja na konferencji „Widma. Anachroniczne czytanie sztuki, pt. Rzecz kurzu. Kurz o rzeczy – studia nad kurzem w teorii i praktyce artystycznej”, Collegium Minus, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań, 2017 – Wykład gościnny pt. „Sztuka postinternetu”, dla studentów i pracowników naukowych Wydziału Nauk Społecznych, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań. 2018 – Wykład gościnny pt. „Malarz-rzemieślnik. Tła fotograficzne”, dla studentów VIII Pracowni Malarstwa na Wydziale Malarstwa i Rysunku, pt. Malarz-rzemieślnik. Tła fotograficzne, Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu.

Działalność artystyczna Magdaleny Myślińskiej splata się z jej wykształceniem filozoficznym. Projekty, które realizuje, tematy, które w nich podejmuje są zawsze przemyślane. Sztuka jest dla niej formą wiedzy, z którą eksperymentuje przy użyciu różnorodnych metodologii i środków wyrazu. Jest to przede wszystkim: fotografia, ale także, obiekt, instalacja czy próby choreaograficzne. Magdalena Myślińska posiada dorobek twórczy, który świadczy o jej dużej aktywności w polu sztuki. Jest artystką nie tylko dbającą o własny rozwój twórczy, ale także angażuje się w organizowanie działań kulturalnych, a także potrafi prezentować swoje przemyślenia przed szerszym gronem w tak ważnych miejscach jak Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu czy Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.

Analiza pracy doktorskiej

Małgorzata Myślińska jako prace doktorska przedstawiła rozprawę pod tytułem: *Szlacheckie imaginarium – studium fantomowej rezydencji przodka na podstawie malowanych teł oraz rekwizytów fotograficznych*, a także multidyscyplinarny projekt artystyczny Gromada, który powstał we współpracy ze Szkoła Tańca współczesnego w Poznaniu. Tematem zarówno rozprawy pisemnej jak i pracy artystycznej jest jak pisze autorka „przyglądanie się chłopskim habitusom i wcielaniu kulturowego szlachectwa w nowoczesnym społeczeństwie postchłopskim.” Kacper Pobłocki autor Chamstwa, wielokrotnie wspomniany w pracy pisemnej, pisze o sukcesywnej i głębokiej sarmatyzacji kultury, która doprowadziła do tego, że zamieszkujące do tej pory różne światy elity i klasy ludowe odnalazły się w tym samym habitusie sienkiewiczowskiej fantazji sarmackiej. Jest to dziedzictwo całkowicie oddalone od realiów dawnego życia i w tym sensie bardzo mocno wyobrażone i wynalezione. Powołując się na Przemysława Czaplińskiego Pobłocki pisze o tym, że ten obraz dawał społeczeństwu iluzoryczną jedność opartą na aspiracjach do wspólnej kultury. Mieszkański sarmatyzm wytrawiony był z konfliktów prawdziwych za to pełny konfliktów pozornych. Pobłocki zauważa, że projekt masowego sarmatyzmu miał pomóc w utworzeniu bezkonfliktowego i bezklasowego społeczeństwa Polski Ludowej, w którym w zamian za zapomnienie o dawnych krzywdach klasa ludowa przejmuje elementy kultury elit. Właśnie to uchwycone przez Czaplińskiego i Pobłockiego zjawisko zafascynowało doktorantkę i stało się przedmiotem jej badań w polu estetyki i języka sztuki. „Szlacheckie Imaginarium” Małgorzaty Myślińskiej to bardzo dobrze, świadomie i sprawnie opracowany esej relacjonujący poszczególne etapy jej poszukiwań i odkryć. Jest to jednocześnie relacja opisująca znikające z horyzontu tradycyjne zakłady fotograficzne oferujące zdjęcia w studio z odpowiednio

dobranym tłem. Jest to także relacja z przemian kulturowych i technologicznych spowodowanych pojawieniem się przełomowej w historii fotografii technologii cyfrowych. Z satysfakcją należy odnotować, że praca Myślińskiej sięga do najważniejszych pozycji polskiej humanistyki ostatnich lat zaczynając od Niesamowitej Słowiańszczyzny Marii Janion poprzez Fantomowe Ciało króla Jana Sowy, książek Ledera, Pobłockiego, Leszczyńskiego czy Sulimy. Autorka podąża w ślad za eksperymentami metodologicznymi Jana Sowy i określa za krakowskim badaczem swoje działania jako unidyscyplinarne czyli takie, które uznaje podziały między dyscyplinami jako sztuczne i nieuzasadnione, uprawia także jak pisze partyzantkę metodologiczną czyli radzi sobie samodzielnie z problemami badawczymi na sposób chałupniczy, co w przypadku badań artystycznych traktować należy jako wynalazczość a nie ignorancję. Praca pisemna zdominowana jest przez trzy przeplatające się wątki. Temat główny to „szlacheckie imaginarium tła”, które pojawia się natrętnie na każdym niemal robionym przez autorkę kroku w postaci obrazów napotykanym w zakładach fotograficznych. Jest to przyczynek do refleksji o przekraczaniu barier klasowych, migracji ludności ze wsi do miast, dopasowywaniu się, pozowaniu w cudzym garniturze, aspiracji do bycia kimś innymi niż się jest, o zagubionych tożsamościach kulturowych. Bardzo interesujący jest też temat samej fotografii jako zjawiska będącego częścią kultury wizualnej. Tutaj skoncentrowana na tematach antropologicznych i socjologicznych autorka pozostawia czytelnika w niedosyć, ponieważ pomimo częstego przywoływania terminu kultura wizualna nie przywołuje publikacji autora tego pojęcia Nicolasa Mirzoefa, którego refleksje jeszcze lepiej wyjaśniłyby zjawiska opisywane przez doktorantkę.

Praca artystyczna pod tytułem, Gromada prezentowana jest w formie wystawy, która podsumowuje artystyczny aspekt badań Myślińskiej. Na wystawę składają się

fotografie wykonane w trakcie badań nad zakładami fotograficznymi oraz projekt choreograficzny. Wydaje się, że choreografia jest tutaj sposobem na wyjście z bezpośredniego prostego powiązania między badaniem i wynikiem, pytaniem i odpowiedzią przedstawioną w formie dowodu rzeczowego. Działanie w zupełnie innym medium pozwala przenieść uzyskane doświadczenia na wyższy poziom refleksji, i to właśnie stara się zrobić doktorantka. Myślińska pisze, że: "Punktem wyjścia było spotęgowanie cech cielesnych w sylwetkach aktorów i aktorek sesji zdjęciowych, którzy podążając za ułożoną przez fotografa choreografią, powstrzymują usilnie niepożądane odruchy swojego ciała i zastygają w karykaturalnych pozach, stwarzając sobie klasowe mundury – płaskorzeźby o charakterze ortopedycznym." Częścią projektu jest także obszerny katalog – zbiór krótkich filmów, rejestrujących mieszkańców Poznania oraz mniejszych miejscowości województwa wielkopolskiego poproszonych o wykonanie 30-sekundowej improwizacji ruchowej. Celem tych działań jest jak wskazuje doktorantka - dekonstrukcja społecznego garnituru.

Przedstawione w ramach doktoratu fotografie wg doktorantki mają kwestionować status przedmiotów w ich codziennym otoczeniu w kontekście uśpionej chłopskiej pamięci zbiorowej lub tego co Andrzej Leder używając języka psychoanalizy trafnie nazwał prześnioną rewolucją. To co uśpione i prześnione jest spychane w podświadomość a zatem nabiera freudowskiego statusu niesamowitości. To co niesamowite powraca w snach i w symbolach, jest nie w pełni uświadomione, spychane na margines, ale uporczywie powraca. O tym mówią fotografie przedstawiające komody i trofea myśliwskie w niepasujących do nich w wnętrzach. Sa to obiekty pochodzące z pałacu Mycielskich w Pępowie, które po reformie rolnej w 1944 roku znalazły nowych właścicieli. Cykl fotografii przedstawiający kolumnienki

wyzolowane na czarnym lub granatowym tle zamienia je w niemal abstrakcyjne znaki. Przystają one być elementem wyposażenia zakładu fotograficznego lecz stają się obiektami samymi dla siebie, stają się znakami. Podkreślają bardzo mocną fundamentalną fikcję fantomowego sarmatyzmu, która polega na fałszowaniu własnej przeszłości i tworzenie z niej niedorzecznej, paranoicznej mitologii. Kiedy patrząc na fotografie będące dosłownym i symbolicznym krążeniem ich autorki pomiędzy polem, wsią i dworem zdaję sobie sprawę, że w swoich unidyscyplinarnych badaniach zapomniała wziąć pod uwagę jeszcze jeden arcyważny element – literaturę! Bardzo brakuje w tych rozważaniach soczystych obrazów Gombrowicza z *Ferdydurke*.

Konkluzja

Po dokładnym zapoznaniu się z dorobkiem oraz pracą doktorską stwierdzam, że zarówno przedstawiona praca teoretyczna jak i twórcza, spełnia warunki określone w *Ustawie o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki* i stanowią oryginalne dzieło artystyczne. W związku z tym wnioskuję o nadanie pani magister Małgorzacie Myślińskiej stopnia doktora w dziedzinie - sztuki plastyczne, w dyscyplinie artystycznej — sztuki plastyczne i konserwacji dzieł sztuki.

Marek Wasilewski
Poznań 16.05. 2022